

Мирза Мәхмүтовка 80 яшь

Дөнъямын бик күп илләрендә узган халыкара конференцияләрдә инглиз, гарәп, немец, рус телләрендә тирән эчтәлекле докладлар ясаган татар галимнәре бик тә сирәктер. Россия Мәгариф академиясенә, Татарстан Фәннәр академиясенә һәм хакыйкый эгъзасы Мирза Исмагыйль улы Мәхмүтов энә шундый шәхес.

Аның китаплары, сүзлекләре, төрле гыйльми җыентыкларда, газета-журналларда дөнъя күргән саллы-саллы мәкаләләре генә дә 600 гә якын.

М. И. Мәхмүтов җитәкчелегендә 40тан артык кешенә кандидатлык диссертациясе, Юнан артык галимнәң докторлык диссертациясе язылды һәм якланды.

Ул 1926 елның 1 маенда Мордовиянең Ләмберә районындагы Алтар авылында эшче гаиләсендә туа. Яшьтән ятим кала. Шунда жидееллык мәктәпне тәмамлагач, тракторчылар курсына укый. Үзбәкстанның Сәмәрканд өлкәсендә механизатор булып эшли. 1944 елда армия сафына алына, хәрби мәктәпләрдә—механик, аннары хәрби авиация технигы һөнәрләрен үзләштерә. Бөек Ватан сугышында катнаша. Сугыш тәмамлангач 12 ел буена хәрби частларда хезмәт итә, шул чорда кичке эшче-яшьләр урта мәктәбен дә тәмамлый, читтән торып укып, Мәскәүнең бер югары уку йортында немец телен өйрәнә. 1950—1955 елларда Совет Армиясенә Чит телләр хәрби институтында тыңлаучы була. Гарәп һәм инглиз телләре тәржемәчесе-референты белгечлеге ала, хәрби хезмәтен Рига шәһәрендә дәвам иттерә.

Шуннан соң 1956 елда ул Казанга килә, КДУда гарәп һәм татар теле укыта башлый. Фәнни эшләр белән дә шөгылләнә. 1958 елда, утыз ике яшендә, аны Татарстан мәгариф министры итеп билгелиләр. 1976 елга кадәр ул шушы вазифаны башкара, үзен оста җитәкче, булдыклы шәхес, зур галим итеп таныта. «Гарәпчә-татарча-русча алынмалар сүзлеге» (1963), «Мәктәпләр өчен русча-татарча сүзлек» (1967, 1975, 1991) һ. б. китаплары дөнъя күрә. Татар тел белеме буенча—кандидатлык (1966), педагогика буенча докторлык (1972) диссертацияләре яклый.

Тынгысыз галим, эшне оста оештыра белә торган кеше ул Мирза Исмагыйлевич. Казанда Россия Мәгариф академиясенә Махсус урта белем бирү институтын (17 ел буена аның директоры булды), Татар—Америка региональ институтын оештыручы да ул иде. Соңгысында ул 1992—1995 елларда директор булып та эшләде. 1996 елдан М. И. Мәхмүтов Татарстан Фәннәр академиясенә иҗтимагый-икътисади фәннәр бүлегенә академик-сәркатибе вазифаларын башкара.

Россиянен атказанган фән эшлеклесе, Татарстанның Дәүләт бүләге лауреаты академик, «Казан утлары»ның редколлегия эгъзасы Мирза Исмагыйль улы Мәхмүтовны 80 яше белән ихлас күңелдән котлыйбыз һәм ана саулык-сәламәтлек, янадан-яна иҗат уңышлары телибез!